

Victor CIOBOTARU*

Parteneriatul civil în România: blocaj legislativ și obligații europene

1. Introducere

Transformările sociale și politice din ultimele decenii au determinat o reconfigurare semnificativă a conceptului juridic de familie în majoritatea statelor europene. Dacă, în tradiția juridică europeană, familia era asociată aproape exclusiv cu instituția căsătoriei, evoluțiile sociale și jurisprudențiale au condus treptat la recunoașterea unor forme alternative de organizare a vieții de cuplu. Una dintre aceste forme juridice este parteneriatul civil, introdus în numeroase state europene ca mecanism de recunoaștere juridică a relațiilor stabile dintre persoane necăsătorite, indiferent de sexul acestora.

În prezent, 16 state membre¹ ale Uniunii Europene permit căsătoria între persoane de același sex, iar alte state (Italia, Cehia, Cipru, Croația, Letonia, Ungaria) oferă forme de recunoaștere juridică prin instituții precum parteneriatul civil sau uniunile civile. În aceste state sunt oferite parte dintre drepturile acordate căsătoriei, în special în domeniile precum: moștenirea, drepturile sociale, protecția în fața violenței domestice, recunoașterea relației în fața autorităților. În schimb, România, alături de Bulgaria, Polonia, Lituania și Slovacia, nu oferă încă nicio formă de protecție juridică pentru cuplurile formate din persoane de același sex.

În acest context, instituirea unei forme juridice de recunoaștere a familiilor formate din persoane de același sex rămâne în România un obiectiv neîndeplinit, în pofida faptului că mai multe inițiative legislative au fost depuse în Parlament începând cu anul 2008. Articolul de față urmărește să analizeze aceste inițiative în ordine cronologică, să compare soluțiile juridice propuse și să arate că absența unei reglementări nu se explică prin lipsa unor modele legislative sau a unor soluții normative viabile, ci prin lipsa de voință politică.

2. Evoluția standardelor europene privind recunoașterea legală a familiilor formate din persoane de același sex

Jurisprudența europeană a consolidat treptat obligațiile statelor în ceea ce

---

* *Doctorand în științe politice, SNSP*
Email: victor_ciobotaru@yahoo.com
Manuscris primit pe 10 martie 2026.

1 Belgia, Franța, Germania, Luxemburg, Olanda, Austria, Danemarca, Estonia, Finlanda, Grecia, Irlanda, Malta, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia conform ILGA Rainbow Map 2025, Disponibil online la: <https://rainbowmap.ilga-europe.org>. Toate linkurile erau accesibile la data trimiterii articolului.

privește recunoașterea juridică a familiilor formate din persoane de același sex. În cadrul Convenției Europene a Drepturilor Omului, această evoluție a fost marcată de hotărâri precum *Schalk și Kopf c. Austria (2010)*², *Valianatos și alții c. Greciei*³, *Oliari și alții c. Italiei (2015)*⁴, *Fedotova și alții c. Rusiei (2023)*⁵ și, în mod direct pentru România, *Buhuceanu și Ciobotaru și alții c. României(2023)*⁶. În această din urmă cauză, sprijinită și reprezentată prin avocata de drepturile omului a Asociației ACCEPT, Iustina Ionescu, Curtea a constatat că absența oricărei forme de recunoaștere juridică a relațiilor dintre persoane de același sex constituie o încălcare a articolului 8 din Convenție și a stabilit că statul român are obligația pozitivă de a institui un cadru juridic care să ofere protecție acestor relații. Hotărârea confirmă fără echivoc obligația pozitivă a statelor, derivată din articolul 8 al Convenției, de a institui un cadru juridic care să asigure recunoașterea și protecția familiilor de același sex. Totodată Curtea a pus accent mai ales pe dimensiunea practică a protecției: accesul la drepturi concrete, precum succesiunea, protecția locuinței, asigurările sau statutul de aparținător, lăsând în plan secund dimensiunea simbolică a recunoașterii, înțeleasă ca expresie a egalității, demnității și includerii sociale⁷.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a dezvoltat la rândul ei o jurisprudență relevantă în materia recunoașterii efectelor juridice ale căsătoriilor și ale relațiilor familiale dintre persoane de același sex. În cauza *Coman (C-673/16)*⁸, Curtea a stabilit că noțiunea de „soț” din dreptul Uniunii trebuie interpretată în mod neutru din punctul de vedere al genului, ceea ce obligă statele membre să recunoască, cel puțin în scopul exercitării libertății de circulație, căsătoriile între persoane de același sex încheiate în alte state membre, chiar dacă statele membre rămân libere să decidă dacă permit sau nu căsătoria între persoane de același sex în dreptul intern⁹. Această linie jurisprudențială a fost consolidată ulterior prin hotărâri privind documentele de stare civilă și drepturile familiale transfrontaliere, inclusiv *Cauza Mirin (2024)*¹⁰ și cauza *C-713/23(2025)*¹¹.

Modul în care autoritățile din România au reacționat hotărârii *Buhuceanu și alții*

2 Cauza *Schalk și Kopf c. Austriei*, Hotărâre definitivă, Disponibilă online la <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-119820%22%7D%7D>.

3 Cauza *Valianatos și alții c. Greciei*, Hotărâre din 7 noiembrie 2013, Disponibilă online la <https://bit.ly/4d7rgce>

4 Hotărârea din 21 iulie 2015 în cauza *Oliari și alții împotriva Italiei*, Disponibilă online la <https://bit.ly/46UXALx>

5 Cauza *Fedotova și Alții împotriva Rusiei*, Disponibilă online la <https://bit.ly/4b6cOQd>.

6 Cauza *Buhuceanu și alții v România*, Disponibilă online la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-224774%22%7D%7D>.

7 Giulio Fedele, „More protection than recognition for same-sex couples in Buhuceanu and others v Romania”, *Strasbourg Observers*, 2023, Disponibil online la: <https://bit.ly/4bw0yc5>.

8 „CJUE. C-673/16, Coman și alții / Inspectoratul General pentru Imigrări și alții. Noțiunea „soț”, în sensul dispozițiilor dreptului Uniunii privind libertatea de ședere, cuprinde soții de același sex”, *Juridice.ro*, 2018, Disponibil online la <https://bit.ly/4lmiY1Y>

9 „Alina Tryfonidou, Rights for same-sex married couples to move around the EU confirmed in landmark ruling”, *The Conversation*, 2018, Disponibil online la <https://bit.ly/4buJ5AL>

10 „CJUE. C-4/23 | Mirin. Potrivit avocatului general Richard de la Tour, refuzul unui stat membru de a recunoaște schimbările de prenume și de gen obținute într-un alt stat membru este contrar drepturilor cetățenilor Uniunii”, *Juridice.ro*, 2024, Disponibil online la <https://bit.ly/4uPthQv>.

11 Hotărârea Curții (Marea Cameră) în cauza C-713/23, Disponibil online la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:62023CJ0713>.

a arătat însă că transpunerea acestor standarde este contestată în plan intern, reacțiile publice și religioase insistând asupra ideii că parteneriatul civil ar constitui doar o etapă spre legalizarea căsătoriei între persoane de același sex. Această opoziție evidențiază că blocajul românesc nu derivă din lipsa clarității juridice europene, ci din refuzul politic și ideologic al recunoașterii drepturilor¹².

Obligațiile României rezultă astăzi atât din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cât și din cea a Curții de Justiție a Uniunii Europene. În planul Convenției, obligația vizează instituirea unei forme de recunoaștere juridică și protecție a vieții de familie. În planul dreptului Uniunii, obligația vizează cel puțin recunoașterea anumitor efecte juridice ale relațiilor de familie legal constituite într-un alt stat membru.

3. Contextul legislativ, social și politic românesc privind protecția familiei

România a dezincriminat relațiile consensuale între persoane de același sex în anul 2001, iar legislația antidiscriminare a fost adoptată în 2000, prin Ordonanța Guvernului nr. 137/2000¹³. Cu toate acestea, evoluțiile ulterioare din dreptul familiei nu au condus la recunoașterea juridică a cuplurilor de același sex, ci dimpotrivă, au consolidat excluderea acestora din sfera protecției specifice acordate vieții de familie.

Un moment central în acest sens îl reprezintă adoptarea noului Cod civil, care, prin articolul 277¹⁴, a prevăzut în mod expres interzicerea căsătoriei între persoane de același sex, nerecunoașterea în România a căsătoriilor între persoane de același sex încheiate în străinătate și nerecunoașterea parteneriatelor civile între persoane de același sex. Prin aceste prevederi, România s-a situat printre statele europene care nu oferă nici accesul legal la căsătorie, nici o formă alternativă de recunoaștere juridică.

În 2018, inițiativa de revizuire a Constituției pentru redefinirea căsătoriei ca uniune între un bărbat și o femeie a eșuat prin neatingerea pragului de participare la referendum¹⁵. În același an, ca urmare a hotărârii CJUE în cauza Coman, Curtea Constituțională a României, prin Decizia nr. 534/2018 constată că „*relația pe care o are un cuplu format din persoane de același sex intră în sfera noțiunii de « viață privată », precum și a noțiunii de « viață de familie », asemenea relației stabilite într-un cuplu heterosexual, fapt ce determină incidența protecției dreptului fundamental la viață privată și de familie*”, garantat de art.7 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, de art.8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și

12 „ECHR Compels Romania To Adopt Legislation To Recognize Same-Sex Couples. BOR slams ECHR’s ruling”, *Romania Journal*, 2023, Disponibil online la <https://bit.ly/4bviXpj>.

13 Ordonanța Guvernului Nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, Disponibil online la <https://www.cned.ro/wp-content/uploads/2021/02/og-nr.-137-din-2000-republicata-2014.pdf>.

14 Codul Civil, Art. 277. Interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria, Disponibil online la <https://www.codulcivil.ro/art-277-interzicerea-sau-echivalarea-unor-forme-de-convietuire-cu-casatoria/>.

15 „Referendumul a eșuat. Rezultatele oficiale finale: peste 91 la sută din voturi sunt DA”, *Digi24*, 2018, Disponibil online la <https://bit.ly/4sZYlve>.

de art. 26 din Constituția României. Bucurându-se de dreptul la viață privată și de familie, persoanele de același sex, care formează cupluri stabile, au dreptul de a-și exprima personalitatea în interiorul acestor relații și de a beneficia, în timp și prin mijloacele prevăzute de lege, de o recunoaștere legală și judiciară a drepturilor și îndatoririlor corespunzătoare¹⁶. Prin această decizie se afirmă constituțional că relațiile dintre persoane de același sex intră în sfera noțiunii de viață de familie protejate de Constituție, ceea ce accentuează și mai mult contrastul dintre evoluția interpretării constituționale și absența unei intervenții legislative.

Referendumul din 2018 nu poate fi înțeles doar ca un episod izolat în contextul politico-social românesc, ci mai degrabă ca un moment culminant al unei perioade de polarizare publică intense, începută cu câțiva ani mai devreme, de către organizațiile aflate sub umbrela Coaliției pentru Familie, cea care a stat în spatele demersului. Campania pentru modificarea Constituției s-a desfășurat simultan cu litigiul la CJUE în cazul Coman-Hamilton, primul caz românesc cu miză majoră privind libertatea de circulație a unei familii formate din persoane de același sex. În această conjunctură, dezbaterea despre drepturile persoanelor LGBT a fost împinsă în centrul agendei publice. Într-o societate în care tema fusese anterior evitată sau ignorată de o mare parte a actorilor politici, procedura de revizuire a constituției a oferit actorilor ultraconservatori din jurul Coaliției pentru Familie multiple ocazii de stigmatizare a comunității LGBT, sub aparența unui exercițiu democratic. Sprijinul explicit al Bisericii Ortodoxe și a majorității cultelor, precum și amploarea campaniei de strângere a semnăturilor au făcut extrem de dificilă asumarea unei poziții pro-LGBT de către partidele politice¹⁷.

În același timp, demersurile privind organizarea referendumului constituțional din România veneau pe fondul unor progrese importante în materia recunoașterii drepturilor de familie pentru persoanele din comunitatea LGBT, ceea ce a generat reacții și mobilizări conservatoare puternice. Astfel referendumul a reprezentat o formă de expresie locală a unei reacții defensive față de tendința de extindere a egalității juridice pentru cuplurile de același sex existente la nivel european. Discursul public antagonist a fost alimentat de campanii alarmiste pe teme sensibile, insuficient dezbătute, care au inclus mesaje în care era sugerat, în mod manipulator, că recunoașterea drepturilor familiilor formate de același sex ar pune în pericol copiii, familia, identitatea națională sau „valorile tradiționale”¹⁸.

Eșecul referendumului nu a pus însă capăt conflictului politic și polarizării sociale referitoare la drepturile comunității LGBT. Dimpotrivă, tema drepturilor familiilor formate din persoane de același sex a rămas prezentă în discursul electoral și în competiția politică, fiind reactivată ori de câte ori devine utilă ca instrument de polarizare, prin utilizarea comunității LGBT ca țap ispășitor și modalitate de distragere a atenției de

16 Decizia nr. 534 din 18 iulie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 277 alin.(2) și (4) din Codul Civil, Disponibil online la https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/07/Decizie_534_2018.pdf.

17 Constantin Cojocariu, „Same-sex marriage before the courts and before the people: the story of a tumultuous year for LGBT rights in Romania”, *Verfassungsblog*, 2027, Disponibil online la <https://bit.ly/3PyuLyk>.

18 Alison Mutler, „Romanian Same-Sex Couples Become Talking Point Ahead Of Key Elections”, *Radio Free Europe, Radio Liberty*, 2023, Disponibil online la <https://bit.ly/3PFMOCR>.

la alte subiecte incomode pentru clasa politică. Departe de a conduce către adoptarea unei forme de protecție juridică, dezbaterile din România privind acordarea protecției legale pentru familiile formate din persoane de același sex a contribuit mai degrabă la instituționalizarea unei teme de conflict recurent, care continuă să influențeze atât blocajul legislativ privind parteneriatul civil sau căsătoria, cât și discursul public despre familie și drepturi fundamentale¹⁹.

Evoluția cadrului legislativ trebuie analizată și în raport cu dinamica opiniei publice. Datele sociologice indică o schimbare graduală a atitudinilor față de recunoașterea juridică a familiilor formate din persoane de același sex. Studiul *Ce cred românii despre căsătoria persoanelor de același sex?* realizat de Asociația ACCEPT în 2021 arată că 43% dintre români se declarau în mod explicit în favoarea unei forme de protecție legală pentru familiile formate din persoane de același sex. Doar o cincime dintre respondenți, 19%, declarau că ar cunoaște persoane gay sau lesbiene – vezi ²⁰ și ²¹.

La începutul anului 2024, Asociația Accept a lansat un nou studiu care arată o evoluție în societate în privința înțelegerii nevoii de recunoaștere legală a familiilor formate din persoane de același sex: 56% dintre români au declarat că sunt de acord cu căsătoria sau cu o altă formă de recunoaștere legală a familiilor formate din persoane de același sex, cu 13 puncte mai mulți decât în 2021. Se poate vorbi de o majoritate a societății care susține adoptarea legislației de protecție juridică pentru familiile de același sex. Studiul din 2024 indică și o creștere a vizibilității persoanelor LGBT în societatea românească, cu aproximativ 10 puncte procentuale. Dacă în 2021, doar 19% dintre români cunoșteau o persoană din comunitatea LGBT în 2024 acest procent a ajuns 29%. Dintre cei care au răspuns afirmativ, majoritatea declarau că au în cercurile sociale apropiate cunoștințe LGBT: colegi sau prieteni, ceea ce indică faptul că a crescut numărul persoanelor care se simt în siguranță să își asume identitatea în mod public²². Astfel, analizând datele din cele 2 studii, se poate constata că există o corelație directă între creșterea nivelului de vizibilitate a comunității LGBT, creșterea gradului de cunoaștere personală în rândul societății și creșterea sprijinului pentru drepturi egale la nivelul populației generale.

După respingerea de către Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului a cererii Guvernului de contestare a hotărârii în cauza *Buhuceanu și Ciobotaru și alții c. României*, premierul de la acel moment, Marcel Ciolacu, a declarat că „societatea românească nu este pregătită” pentru o asemenea decizie și că aceasta nu reprezintă o prioritate, relativizând obligația de conformare prin observația că nu este „nici prima, nici

19 Sim Sim Wissgot, „Romania referendum: Is there a backlash against gay marriage?”, *China Global Television Network*, 2018, Disponibil online la https://news.cgtn.com/news/3d3d674e78596a4e7a457a6333566d54/share_p.html.

20 Sabina Șancu, „Studiu | 43% dintre români susțin recunoașterea parteneriatelor între persoane de același sex”, *Europa Liberă România*, 2021. Disponibil online la <https://bit.ly/3NXWKXV>.

21 Mihaela Iordache, „ECHR: Romania has violated LGBT+ rights”, *Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa*, 2023. Disponibil online la https://www.balcanicaucaso.org/en/cp_article/echr-romania-has-violated-lgbt-rights/.

22 Alexandru Mihăilescu, „ACCEPT: Un sondaj arată că 70% dintre români consideră că toate familiile ar trebui protejate de lege, inclusiv familiile formate din persoane de același sex”, *G4Media*, 2024, Disponibil online la <https://bit.ly/4bOCwb9>.

ultima” hotărâre care nu este aplicată de către statul român²³.

Într-o formulă mai prudentă, Nicușor Dan, actualmente președinte al României, declara în martie 2025, în perioada campaniei pentru alegerile prezidențiale, că parteneriatul civil este o chestiune pe care „trebuie să o tranșeze societatea”, iar politicienii ar trebui să fie doar mediatori ai acestei dezbateri, deși admitea existența unor nevoi juridice concrete ale familiilor necăsătorite²⁴.

La rândul său, Sorin Grindeanu, liderul Partidului Social Democrat, ilustrează volatilitatea pozițiilor politice pe acest subiect: dacă în 2017 se declara „mai tradiționalist” și își asuma sprijinul pentru demersul Coaliției pentru Familie de modificare restrictivă a Constituției²⁵, în februarie 2026 a afirmat că ar aplica decizia CEDO dacă ar ajunge premier și că nu înțelege motivele pentru care această nu este deja pusă în executare²⁶. Încă o dată, aceste poziții arată că, deși standardul european este clar, transpunerea lui rămâne dependentă de calcule politice, de invocarea oportunității și de teama costurilor electorale.

4. Evoluția inițiativelor legislative privind parteneriatul civil în România

Pentru a urmări evoluția inițiativelor legislative privind parteneriatul civil au fost avute în vedere, în principal, proiectele legislative identificate în baza de date publică a Camerei Deputaților, prin utilizarea sintagmei „parteneriat civil” ca termen de căutare în titlul inițiativelor legislative. Această opțiune metodologică a permis identificarea proiectelor care au intrat formal în circuitul legislativ și care pot fi urmărite în mod comparabil din perspectiva definiției parteneriatului, a procedurii de încheiere, a drepturilor și a obligațiilor prevăzute, a avizelor primite și a stadiului parlamentar.

Totuși, pentru a surprinde mai fidel evoluția dezbaterii legislative, analiza nu se limitează exclusiv la proiectele care apar în evidențele Camerei Deputaților. Au fost incluse și două inițiative care, deși nu apar sau nu apar în mod clar în această bază de date, sunt esențiale pentru înțelegerea cronologiei și a diversității soluțiilor propuse. Prima este inițiativa din 2008 a senatorului UDMR Péter Eckstein-Kovács, care reprezintă prima propunere legislativă explicită privind recunoașterea juridică a cuplurilor de același sex în România. A doua este proiectul din 2019 privind protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală, asociat Adriannei Diana Tușa, al cărui parcurs este disponibil în documentele publice ale Senatului, nu în cele ale Camerei Deputaților.

23 George Costiță, „Premierul Ciolacu: România nu este pregătită să susțină drepturile cuplurilor de același sex”, *Europa Liberă România*, 2023, Disponibil online la <https://romania.europalibera.org/a/ciolacu-parteneriat-civil-romania/32698497.html>.

24 Valentina Postelnicu, „Nicușor Dan, despre Parteneriatul civil între două persoane de același sex: Este o chestiune pe care trebuie să o tranșeze societatea, politicienii să fie doar mediatorii acestei dezbateri”, *News.ro*, 2025, Disponibil online la <https://bit.ly/3Nnd1FN>.

25 Gabriel Pecheanu, „Sorin Grindeanu, despre parteneriatul civil: Am semnat dincolo, sunt mai tradiționalist”, *Mediafax*, 2017, Disponibil online la <https://bit.ly/4ITYYEw>.

26 A.C., „Grindeanu spune că va aplica decizia CEDO pentru recunoașterea căsătoriilor gay, dacă ajunge premier. „Nu știu de ce nu e în vigoare””, *Digi24*, 2026, Disponibil online la <https://bit.ly/47iwf65>.

Includerea acestor două inițiative este justificată de relevanța lor analitică. Proiectul din 2008 marchează debutul explicit al dezbaterii parlamentare privind o formă de recunoaștere juridică a familiilor formate din persoane de același sex, în timp ce proiectul din 2019 propune un model normativ diferit de parteneriatul civil propriu-zis, bazat pe recunoașterea limitată a „uniunii consensuale” și pe contracte juridice sectoriale. În consecință, acesta din urmă funcționează în analiza de față nu ca exemplu de soluție adecvată, ci ca termen de contrast față de proiectele care urmăreau instituirea unei forme unitare de protecție juridică.

Prin urmare, corpusul analizat în această secțiune este alcătuit din proiectele identificate pe site-ul Camerei Deputaților, completate de inițiativa din 2008 a lui Péter Eckstein-Kovács și de proiectul din 2019 asociat Dianei Tușa. Această extindere controlată a surselor permite nu doar reconstituirea evoluției legislative, ci și evidențierea faptului că, în intervalul 2008–2019, au existat multiple formule juridice propuse pentru protecția vieții de familie, fără ca vreuna dintre acestea să fie transformată în drept pozitiv.

Analiza comparativă a acestor inițiative permite observarea a trei elemente centrale: diversitatea mecanismelor de încheiere propuse, relativa convergență a drepturilor acordate în proiectele de parteneriat civil propriu-zise și persistența blocajului parlamentar, indiferent de forma tehnică a reglementării. Din această perspectivă, evoluția inițiativelor legislative nu ilustrează lipsa unor soluții normative, ci mai degrabă incapacitatea sau refuzul legiuitorului de a selecta și adopta una dintre formulele deja disponibile.

Tabel 1. Centralizator cu propunerile de legislative privind parteneriatul civil existente pe site-ul Camerei Deputaților.

Sursa: Baza de date a Camerei Deputaților

Cuvinte cheie în titlu: parteneriat civil

Număr înregistrări găsite: 7

Nr.	Număr	Titlu	Stadiu
1	PL-x 670/23.12.2013	Propunere legislativă privind parteneriatul civil	Respinsă definitiv 11.06.2014
2	PL-x 340/07.04.2015	Propunere legislativă privind reglementarea parteneriatului civil	Respinsă definitiv 09.12.2015
3	PL-x 498/31.10.2016	Propunere legislativă privind parteneriatul civil	La comisii 31.10.2016
4	PL-x 662/31.10.2018	Propunere legislativă privind parteneriatul civil	Respinsă definitiv 28.09.2021
5	PL-x 152/20/03.2019	Propunere legislativă privind parteneriatul civil	La comisii 20.03.2019
6	PL-x 153/20.03.2019	Propunere legislativă privind parteneriatul civil	La comisii 20.03.2019
7	BP855/13.10.2010	Propunere legislativă privind parteneriatul civil	Retrasă de către inițiator 23.02.2012

2008 - Propunerea legislativă de parteneriat civil inițiată de Peter Eckstein-Kovács

Prima inițiativă legislativă explicită privind parteneriatul civil în România a fost propusă în 2008 de senatorul UDMR, Péter Eckstein-Kovács, în colaborare cu Asociația ACCEPT. Proiectul urmărea reglementarea unei forme juridice de recunoaștere a familiilor necăsătorite, indiferent de sexul partenerilor, și acordarea unui set limitat de drepturi, în special în materia succesiunii, protecției sociale și raporturilor patrimoniale.

În argumentarea publică a inițiativei, Eckstein-Kovács a susținut că legislația familiei nu mai reflectă realitățile sociale contemporane: „*Codul familiei a fost adoptat cu mai mult de 50 de ani în urmă și nu mai reflectă realitățile sociale, atât în cazul homosexualilor cât și al heterosexualilor*”²⁷. Proiectul a fost depus oficial la Senat la 23 iulie 2008, însă nu a fost dezbătut până la capăt și nu a ajuns la vot final²⁸.

Semnificația acestei inițiative rezidă în faptul că a deschis pentru prima dată, în mod explicit, dezbaterile parlamentare privind recunoașterea juridică a familiilor de același sex în România.

2010 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil: PL-x BP855/2010

Inițiatori: Viorel Arion (deputat PD-L)

Definiție: Parteneriatul civil este un contract încheiat între două persoane care conviețuiesc în baza respectului și sprijinului reciproc, a afecțiunii și egalității în drepturi.

Forma de încheiere: în fața notarului public de pe raza localității unde partenerii își au de domiciliul sau reședința comună. Parteneriatul se înregistrează într-un registru special, „Registru pentru evidența parteneriatelor civile”, ținut la notar, contra unui tarif special. Dacă partenerii au reședința în străinătate, contractul se poate încheia la ambasadele sau consulatele României. Propunerea legislativă prevedea și posibilitatea de opoziție ori posibilitatea de modificare a parteneriatului

Parteneriatul poate fi încheiat de: persoane care au cel puțin 18 ani împliniți, cel puțin unul dintre parteneri este cetățean român sau are reședința legal stabilită în România; nici unul dintre parteneri nu este căsătorit sau parte într-un alt parteneriat civil; trebuie să declare că și-au comunicat reciproc starea lor de sănătate; pe baza consimțământului liber dat în scris în fața notarului public (sub sancțiunea nulității absolute). Este interzis a fi încheiat de rude de un anumit grad, tutore și minor, persoane fără capacitate de exercițiu, sub sancțiunea nulității absolute.

Drepturi și obligații: contribuție la cheltuielile comune în raport cu mijloacele fiecăruia regim al bunurilor comune și proprii; veniturile se iau împreună la calculul venitului minim garantat; în caz de deces: drept de moștenire pentru partenerul supraviețuitor în concurs cu clasele de moștenitori; drept special asupra mobilelor și

27 Andreea Georgiana Ion, „Căsătoria între persoane de același sex – legalitatea acesteia la nivel european”, *Avocatoo.ro*, 2018, Disponibil online la <https://www.avocatoo.ro/casatoria-persoanelor-de-acelasi-sex/>.

28 „Eckstein cere drepturi civile pentru cuplurile de homosexuali”, *Hotnews*, 2008, Disponibil online la <https://hotnews.ro/cotidianul-eckstein-cere-drepturi-civile-pentru-cuplurile-de-homosexuali-791630>.

obiectelor gospodăriei; drept de abitație; drept la pensie de urmaș; continuarea contractului de închiriere; liberă circulație și ședere; drepturi în procedura de obținere a cetățeniei române; protecție în caz de violență; reprezentare în justiție a unui partener de către celălalt; răspundere pentru obligațiile / creanțele celuilalt; concediu în caz de deces sau boală gravă, fixarea concediilor / absențe de la serviciu; dreptul la întreținere reciprocă

Stadiu actual: încetarea procedurii legislative prin retragere de către inițiator, la data de 23.02.2012²⁹.

2013 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil: PL-x nr. 670/2013

Inițiatori: 7 deputați și senatori: PSD: Dumitrache Ileana Cristina; PNL: Șcheau Ion; UNPR: Marian Ion Cristinel, Rotaru Răzvan; neafiliați: Cernea Remus-Florinel, Harbuz Liviu, Tănase Răzvan-Ionuț

Definiție: Parteneriatul civil este un contract încheiat, fără niciun fel de discriminare, între două persoane care decid să conviețuiască în baza afecțiunii, respectului, sprijinului reciproc și egalității în drepturi.

Forma de încheiere: în formă autentică, la notarul public din circumscripția Curții de Apel unde cel puțin unul dintre parteneri are domiciliul sau reședința. Înregistrarea se face într-un registru special, contra unui tarif. Partenerii care au reședința în străinătate pot înregistra parteneriatul la ambasadă sau la consulat. Parteneriatele încheiate în străinătate sunt recunoscute în România.

Condiții de încheiere: partenerii trebuie să aibă minim 18 ani împliniți; cel puțin unul dintre parteneri trebuie să fie cetățean român sau cetățean străin sau apatrid cu domiciliul în România; nici unul dintre parteneri nu este căsătorit sau parte într-un alt parteneriat civil; declară că și-au comunicat reciproc starea sănătății lor. Persoane între care nu se poate încheia un parteneriat sunt rudele de un anumit grad, tutore și minor, persoane fără capacitate de exercițiu. Pentru alegerea numelui sunt diverse situații posibile. În privința bunurilor partenerii pot opta între diferite regimuri. Această propunere de parteneriat prevedea posibilitatea de contestare sau modificare a parteneriatului.

Drepturi și obligații: reguli privind bunurile proprii și comune: veniturile celor doi parteneri vor fi considerate împreună la venitul minim garantat sau la contractarea unui credit; partenerul asigurat poate oferi serviciile medicale pentru partenerul neasigurat în baza asigurării medicale; în caz de deces există dreptul de moștenire, drept special asupra bunurilor gospodăriei, drept de abitație și pensie de urmaș; revocarea donației; continuarea contractului de închiriere; liberă circulație și ședere; obținerea cetățeniei; protecție în caz de violență domestică; reprezentarea în justiție se face doar pe baza unui mandat expres din partea celuilalt partener; niciunul dintre parteneri nu poate fi făcut răspunzător pentru obligațiile contractate de celălalt partener; partenerii pot beneficia de concediu: 3 zile în caz de deces sau boală gravă a celuilalt partener; angajatorul trebuie să țină cont în fixarea concediilor dacă cei doi parteneri lucrează în același loc; maxim 5 zile de absență de la serviciu la încheierea parteneriatului; partenerii își datorează întreținere reciprocă.

29 PL-x nr. BP855/2010 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, Disponibil online la https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=11483.

Avize negative primite de la Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați, Comisia pentru sănătate și familie și Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Stadiu actual: respingere definitivă de Camera Deputaților la 11.06.2014.

Vot pentru respingere: pentru 298, contra 4, abțineri 3, nu au votat 2³⁰.

2015 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil PL-x nr. 340/2015

Inițiator: Remus Cernea (deputat neafiliat)

Definiție: Parteneriatul civil este un contract încheiat, fără niciun fel de discriminare, între două persoane care decid să conviețuiască în baza afecțiunii, respectului și sprijinului reciproc și a egalității în drepturi.

Forma de încheiere: la notar public, în formă autentică, înscris în registru special (contra unui tarif). Pentru partenerii cu reședința în străinătate: parteneriatul se poate încheia la la ambasadă / consulat.

Condiții de încheiere: partenerii să aibă cel puțin 18 ani împliniți; cel puțin unul dintre parteneri cetățean român / străin / apatrid cu domiciliul în România; nici unul dintre parteneri nu este căsătorit sau parte într-un alt parteneriat civil; partenerii trebuie să declare că și-au comunicat reciproc starea lor de sănătate. Este interzisă încheierea parteneriatului între rude de un anumit grad, tutore și minor, persoane fără capacitate de exercițiu. Parteneriatul se încheie pe baza consimțământului liber, în scris, în fața notarului public. Nerespectarea condițiilor de încheiere duce la nulitate absolută. În privința alegerii numelui sunt prevăzute diverse situații posibile, iar pentru regimul bunurilor se poate opta între diferite regimuri. Parteneriatul civil poate fi contestat sau modificat, în anumite condiții.

Drepturi și obligații: partenerii au aceleași drepturi și obligații; reguli privind bunurile comune și proprii; venituri luate împreună la: calculul venitului minim garantat, credit bancar; dreptul la coasigurare medicală; în caz de spitalizare: partenerul este aparținător; în caz de deces există dreptul de moștenire, drept special asupra bunurilor gospodăriei, drept de abitație și pensie de urmaș; donațiile între parteneri revocabile în timpul parteneriatului; continuarea contractului de închiriere; liberă circulație și ședere; obținerea cetățeniei; protecție împotriva violenței domestice; fără reprezentare în justiție fără mandat expres; fără răspundere pentru obligațiile celui alt; partenerii pot beneficia de concediu: 3 zile în caz de deces sau boală gravă a celui alt partener; angajatorul trebuie să țină cont în fixarea concediilor dacă cei doi parteneri lucrează în același loc; maxim 5 zile de absență de la serviciu la încheierea parteneriatului; partenerii își datorează întreținere reciprocă

Avize negative primite de la Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați, Comisia pentru muncă și protecție socială; punct de vedere negativ al Guvernului. Comisia juridică, de disciplină și imunități - raport de respingere.

Stadiu actual: respingere definitivă de Camera Deputaților³¹.

30 PL-x nr. 670/2013 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, Disponibil online la https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=13901.

31 PL-x nr. 340/2015 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, Disponibil online la <https://www.cdep.ro>.

2016 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil: PL-x nr. 498/2016

Inițiatori: 5 deputați: PSD: Dumitrache Ileana Cristina, PNL: Cristian Horia, Gunia Dragoș-Ionel, neafiliați: Cernea Remus-Florinel, Sturzu Mihai-Răzvan.

Definiție: Parteneriatul civil este un contract încheiat, fără niciun fel de discriminare, între două persoane care decid să conviețuiască în baza afecțiunii, respectului și sprijinului reciproc și a egalității în drepturi. Contractul de parteneriat civil este contractul încheiat între două persoane fizice în condițiile prezentei legi.

Forma de încheiere: Parteneriatul civil se încheie la un notar public, în formă autentică și se înscrie într-un registru special, contra unui tarif. Persoanele din străinătate pot încheia la ambasadă sau consulat. Proiectul prevede recunoașterea în România a parteneriatelor civile încheiate în străinătate.

Condiții de încheiere: partenerii să aibă minim 18 ani împliniți; cel puțin unul dintre parteneri trebuie să fie cetățean român sau este cetățean străin sau apatrid cu domiciliul în România; nici unul dintre parteneri nu este căsătorit sau parte într-un alt parteneriat civil; partenerii declară că și-au comunicat reciproc starea lor de sănătate. Parteneriatul civil nu se poate încheia între rude de un anumit grad, tutore și minor, persoane fără capacitate de exercițiu. Se bazează pe consimțământ liber.

Drepturi și obligații: drepturi și obligații egale; reguli privind bunurile comune și proprii; veniturile celor doi vor fi considerate împreună la calcularea venitului minim garantat și/sau la calcularea unui credit bancar; serviciile medicale necesare unuia dintre parteneri care nu deține o asigurare medicală se pot acorda în baza asigurării medicale a celuilalt partener civil; în cazul spitalizării unuia dintre parteneri, celălalt este considerat aparținător; în cazul decesului unuia dintre parteneri, partenerul supraviețuitor are: drept de moștenire atunci când vine în concurs cu oricare din clasele de moștenitori; drept de moștenire special asupra mobilelor și obiectelor gospodăriei, darurilor manuale permise de cei doi parteneri pe durata parteneriatului și a donațiilor; drept de abitație asupra casei de locuit; dreptul la pensie de urmaș; dreptul la concediu: 3 zile de concediu cu plată în caz de deces sau boală gravă a celuilalt partener; angajatorul este obligat să țină cont în fixarea concediilor dacă cei doi parteneri lucrează în același loc; maxim 5 zile de concediu cu plată în urma încheierii contractului de parteneriat; orice donație între parteneri este revocabilă numai în timpul parteneriatului; dreptul de a continua contractul de închiriere a locuinței; dreptul la liberă circulație și ședere și dreptul de ședere permanent pe teritoriul României; drepturi privind obținerea cetățeniei române; prevederile privind protecția specială în cazul violenței domestice sunt aplicabile; niciunul dintre parteneri nu îl poate reprezenta pe celălalt în justiție fără un mandat expres; niciunul nu poate fi ținut răspunzător pentru obligațiile contractate de cealaltă parte; partenerii își datorează reciproc întreținere.

Avize negative primite de la: Comisia pentru muncă și protecție socială; Comisia pentru sănătate și familie.

Avize favorabile: Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale; Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați.

Stadiu actual: în proces legislativ la comisii³².

2018 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil: PL-x nr. 662/2018

Inițiator: Oana-Mioara Bîzgan-Gayral (deputat neafiliat).

Definiție: Parteneriat civil: relație de comuniune civilă între două persoane majore, manifestată printr-un acord încheiat conform legii, cu scopul de a-și organiza civil viața împreună. **Parteneriat civil informal:** relație de comuniune civilă între două persoane majore care nu au încheiat parteneriatul în fața unui organ competent, dacă relația durează de cel puțin 5 ani și a îndeplinit condițiile de validitate.

Forma de încheiere a parteneriatului civil informal: prin cerere la judecătorie.

Forma de încheiere a parteneriatului civil se face în fața unui registrator, printr-un acord expres de voință, se înregistrează într-un registru special – în formă fizică la nivel local (SPCLEP) și electronic centralizat.

Parteneriatul poate fi contractat de persoane de 18 ani împliniți, persoana să fie cetățean român / cetățean străin cu reședința în România de minim 1 an, este interzis parteneriatul pentru persoanele lipsite de discernământ, între rude de un anumit grad, să nu fie deja într-un parteneriat / căsătorie. Nerespectarea condițiilor conduce la nulitate absolută, care nu afectează statutul și drepturile copiilor rezultați din parteneriatul civil. Nume: diferite situații posibile.

Drepturi și obligații generale: partenerii civili decid în comun acord asupra tuturor problemelor de importanță pentru viața lor împreună; dreptul la protecția vieții private și a vieții de cuplu; au obligația de a-și acorda asistență reciprocă, îngrijire și asistență în caz de boală; aceleași drepturi procedurale și statut în toate instanțele și procedurile administrative precum cuplurile căsătorite.

Drepturile personale ale partenerilor civili: Nume: diferite variante; Obligația de întreținere reciprocă, inclusiv a copiilor unuia dintre parteneri / dacă unul dintre parteneri e tutorele unui copil; exercitarea responsabilităților părintești; ambii părinți prin comun acord sau un părinte care exercită independent tutela față de un copil poate încredința temporar exercitarea responsabilităților părintești, parțial sau în întregime, partenerului civil (anumite condiții); luarea deciziilor în legătură cu copiii; menținerea relațiilor personale după încetarea unui parteneriat civil cu un copil; partenerii civili sunt prezumați a fi părinții copilului născut în timpul parteneriatului civil; partenerul tutore-tutela parteneră (situații, cerințe, condiții și procedură, drepturile și obligațiile tutorelui, efectele tutelei, încetarea tutelei; bunuri: pot opta între diferite regimuri; dreptul la moștenire prin aplicarea prevederilor dreptului la moștenire al soțului supraviețuitor și prin aplicarea prevederilor dreptului la moștenire al copiilor (părinte / tutelă-parteneră); egalitatea de tratament = același tratament ca și în căsătorie față de parteneri și copii; tratamentul mai puțin favorabil este interzis și constituie discriminare; domeniul fiscal; statutul în sistemul de asigurări sociale, de asistență socială, sistemul de sănătate; în legătură cu relații de muncă și de ocupare a forței de muncă; accesul la serviciile publice sau private; drepturi

32 PL-x nr. 498/2016 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, Disponibil online la https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=16017.

privitoare la contractul de închiriere; libera circulație în Uniunea Europeană: aceleași drepturi ca și o persoană căsătorită; parteneriatul între cetățeni ai statelor membre UE este egal cu o relație de căsătorie; obținerea cetățeniei române în aceleași condiții precum o persoană căsătorită cu un cetățean român; drepturile și obligațiile partenerilor civili în timpul executării pedepselor privative de libertate: considerați membri ai familiei și au aceleași drepturi precum cuplurile căsătorite; garantarea identității de tratament față de cuplurile căsătorite în drepturile cetățenești privind dobândirea cetățeniei, libertatea circulației și rezidența, precum și protecția internațională

Observație: deși este cel mai amplu proiect privind relațiile cu copiii, nu introduce adopția pentru partenerii de același sex ca instituție generală distinctă; accentul este pe filiație, tutelă și exercitarea responsabilităților părintești.

Avize negative: punct de vedere negativ al Guvernului, Comisia pentru muncă și protecție socială, Comisia pentru administrație publică și amenajarea teritoriului, Comisia pentru sănătate și familie: raport de respingere.

Aviz favorabil: Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale.

Stadiu actual: respingere definitivă de Camera Deputaților la 28.09.2021.

Vot pentru respingere: pentru 226, contra 57, abțineri 6, nu au votat 3³³.

2019 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil PL-x nr. 152/2019

Inițiatori: 37 deputați și senatori din grupuri multiple: neafiliați, PSD, PNL, USR, UDMR: Neafiliați: Bizgan-Gayral Oana-Mioara, Dohotaru Adrian-Octavian; PSD: Manole Petre-Florin; PNL: Calista Mara-Daniela, Nicoară Romeo Florin, Raetchi Ovidiu Alexandru, Săftoiu Ana Adriana, Voicu Mihai Alexandru; USR: Barna Ilie Dan, Benga Tudor Vlad, Bulai Iulian, Dehelean Silviu, Drulă Cătălin, Ghinea Cristian, Ion Stelia-Cristian, Iurișniți Cristina-Ionela, Năsui Claudiu-Iulius-Gavril, Pop Rareș Tudor, Prisnel Adrian-Claudiu, Prună Cristina-Mădălina, Seidler Cristian-Gabriel, Ungureanu Emanuel-Dumitru, Zainea Cornel; UDMR: Andal Istvan Janos, Benlo Erika, Biro Zsolt-Istvan, Csep Eva-Andrea, Csoma Botond, Farago Petru, Korodi Attila, Magyar Lorand Balint, Sebesteyen Csaba-Istvan; Senatori USR: Alexandrescu Vlad-Tudor, Fălcoi Nicu, Goțiu Remus Mihai, Lungu Dan, Presadă Florina-Raluca.

Definiție: parteneriatul civil reprezintă asocierea dintre două persoane fizice în scopul organizării și protejării vieții lor comune ca viață de familie. Este uniunea dintre două persoane de sex diferit sau de același sex prin declararea în fața notarului și înregistrarea la Registrul de stare civilă.

Forma de încheiere: se poate face la un notar public, apoi înregistrare în diferite registre precum registrul de stare civilă, Registrul Național Notarial de Evidență a Parteneriatelor Civile (RNNEPC), Registrul Național Notarial al Regimurilor Matrimoniale, Registrul Național Notarial de Evidență a Liberalităților, contra cost. Există și posibilitatea de a face acte adiționale.

33 PL-x nr. 662/2018 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, Disponibil online la https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=17482.

Condiții pentru încheiere: partenerii au împlinit vârsta de 18 ani; cel puțin unul dintre parteneri este cetățean român sau este cetățean străin sau apatrid cu reședința în România de cel puțin 1 an; nici unul dintre parteneri nu este căsătorit sau înregistrat ca partener civil; persoane cărora le este interzis să încheie parteneriate civile: minori, rude de un anumit grad, persoanele fără capacitate de exercițiu; consimțământ personal și liber exprimat; formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute, în fața unui notar public; partenerii trebuie să declare că nu există impedimente legale, și-au comunicat reciproc starea sănătății, nu fac parte din alt parteneriat sau căsătorie.

Drepturi și obligații: protecția vieții private și a vieții de familie, își datorează respect, sprijin material și moral reciproc; drepturi și obligații egale în cadrul parteneriatului civil și hotărâsc în comun în tot ceea ce privește parteneriatul civil; fiecare partener își păstrează numele avut înaintea încheierii parteneriatului civil; partenerii aleg, obligatoriu, între regimul separației de bunuri, al comunității legale sau al comunității convenționale, posibil modificat în cursul parteneriatului; moșteniri: asimilat soțului supraviețuitor, cu excepția cazului în care partenerii renunță, în mod expres, la vocația succesorală reciprocă; pensie de urmaș și a alte drepturi de asigurări sociale: asimilat soțului supraviețuitor, partenerii sunt asimilați soților în materia asistenței sociale, asigurărilor sociale, asigurărilor de sănătate, drepturilor pacientului, accesului la servicii, impozitelor și taxelor, prevenirea și combaterea violenței domestice și a altor fapte de natură penală sau contravențională săvârșite asupra unui membru de familie, relații în justiție, stabilirea incompatibilităților la numirea în funcții și conflictul de interese; partenerul aflat în întreținerea partenerului asigurat beneficiază de asigurare medicală în sistemul public de sănătate, fără plata contribuției, obținând calitatea de co-asigurat; spitalizare sau deces: celălalt partener este considerat aparținător și membru de familie; până la încetarea sau desfacerea parteneriatului: întreținere reciprocă; concediu: sunt prevăzute 3 zile de concediu cu plată în caz de deces sau boală gravă a celuilalt partener; angajatorul este obligat să țină cont în stabilirea concediilor dacă cei doi parteneri lucrează în același loc; maxim 5 zile de concediu cu plată în urma încheierii parteneriatului civil; în cazul procesului de obținere a cetățeniei române, cei doi parteneri sunt asimilați soților; au dreptul la libera circulație și ședere, precum și dreptul de ședere permanentă pe teritoriul României conform dreptului Uniunii Europene; dreptul de a continua contractul de închiriere a locuinței în cazul părăsirii definitive a domiciliului de către titularul contractului de închiriere sau al decesului acestuia; în cadrul parteneriatului civil între persoane de sex diferit: partenerii nu sunt asimilați soților în ceea ce privește stabilirea filiației firești față de copii; paternitatea copiilor născuți sau concepuți în timpul parteneriatului se stabilește potrivit dispozițiilor din materia filiației paterne din afara căsătoriei; partenerul are obligația de a asigura protecția și bunăstarea copiilor celuilalt partener care locuiesc și sunt îngrijiți și educați împreună de cei doi parteneri; partenerul de sex diferit care a participat direct și nemijlocit, pentru o perioadă neîntreruptă de cel puțin 5 ani în cadrul parteneriatului civil, la creșterea și îngrijirea copilului/copiilor, firești sau adoptați ai celuilalt partener care exercită sau a exercitat singur drepturile părintești, poate adopta în condiții similare celor aplicabile adopției copilului/copiilor de către soțul/părintelui firesc sau adoptiv; partenerii din parteneriatul civil între persoane de același sex nu pot adopta; cuplurile

care au încheiat parteneriate civile în mod legal pe teritoriul altor state beneficiază de recunoașterea statutului lor pe teritoriul României și de aceleași drepturi și obligații ca și cuplurile care au încheiat un parteneriat civil în România; căsătoriile între persoanele de același sex legal încheiate pe teritoriul altor state beneficiază de totalitatea drepturilor și obligațiilor pe care le au cuplurile de același sex care au încheiat un parteneriat civil în România.

Avize negative primite de la Comisia pentru administrație publică și amenajarea teritoriului, punct de vedere negativ al Guvernului și de la Comisia pentru sănătate și familie.

Avize pozitive primite de la Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Comisia pentru muncă și protecție socială, Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați.

Stadiu actual: în procedură de avizare la comisii³⁴.

Observație: Această inițiativă legislativă reprezintă cea mai amplă încercare parlamentară de reglementare a parteneriatului civil în România atât prin numărul inițiatorilor, cât și prin modul în care a fost elaborată, ceea ce indică o bază politică de susținere mai largă decât în cazul inițiativelor legislative anterioare. Este singurul proiect care prevede expres că partenerul dintr-un parteneriat civil între persoane de sex diferit poate adopta, în anumite condiții, copilul celuilalt partener, însă partenerii din parteneriatul civil între persoane de același sex nu pot adopta, așadar; chiar și aici, proiectul exclude expres adopția de către cuplurile de același sex.

Un element distinctiv al acestei propuneri îl constituie procesul de elaborare. Proiectul a fost elaborat de **Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)**, în colaborare cu **Asociația ACCEPT** și în consultare cu organizații ale societății civile implicate în promovarea egalității și combaterea discriminării din cadrul **Coaliției Anti-discriminare**. Inițiativa a fost ulterior asumată politic de parlamentari din partide, fiind prezentată public ca o încercare de a introduce în legislația română o formă de protecție juridică a cuplurilor care trăiesc în relații stabile, fără a modifica regimul juridic al căsătoriei³⁵.

2019 - Propunere legislativă privind parteneriatul civil PL-x nr. 153/2019

Inițiatori: Andrei Dominic Gerea (deputat PSD) și Ion Popa (senator PNL).

Definiție: Parteneriatul civil reprezintă uniunea liber consimțită între două persoane, încheiată în condițiile legii. Parteneriatul civil este uniunea dintre două persoane de sex diferit sau de același sex prin declararea sa în fața ofițerului de stare civilă, în scopul organizării vieții private comune și a gospodăririi împreună.

Forma de încheiere: în fața ofițerului de stare civilă, la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor/primărie. Se realizează prin declarație scrisă de parteneriat

34 PL-x nr. 152/2019 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, disponibil online la https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=17750.

35 Flavia Drăgan „Ce conține primul proiect de parteneriat civil susținut de toate partidele parlamentare”, *Newsweek*, 2018, Disponibil online la <https://bit.ly/4rQfB5a>.

și eliberarea certificatului de parteneriat civil ca act de stare civilă.

Condițiile pentru încheiere: partenerii au împlinit 18 ani; cel puțin unul dintre parteneri este cetățean român sau este cetățean străin sau apatrid cu reședința în România de cel puțin 1 an; nici unul dintre parteneri nu este căsătorit sau nu a încheiat un alt parteneriat civil, partenerii nu sunt rude de un anumit grad, ambii parteneri au capacitate deplină de exercițiu; exprimarea consimțământului personal, liber și deplin al fiecărui partener; în scris printr-o declarație de parteneriat în fața ofițerului de stare civilă; se încheie la sediul serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor, al primăriei

Drepturi și obligații: drepturi și obligații egale; sprijin material și moral reciproc; drepturi și obligații patrimoniale și nepatrimoniale, cu aplicarea dispozițiilor aplicabile soților; păstrarea numelui; copiii născuți în cadrul parteneriatului sunt considerați copii născuți în afara căsătoriei; obligația de întreținere a copiilor celui alt partener; același regim juridic ca soții în raporturile cu persoane juridice de drept public și privat; asimilare cu soțul în: moștenire, obligația de întreținere, pensie de urmaș, asistență socială, sănătate și drepturile pacientului, violență domestică, justiție, incompatibilități și conflicte de interese, libera circulație. Cetățenie: recunoașterea parteneriatelor civile și a căsătoriilor între persoane de același sex încheiate în alte state

Avize negative primite de la Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Comisia pentru administrație publică și amenajarea teritoriului. Puncte de vedere negative ale Guvernului, Comisiei pentru muncă și protecție socială, Comisiei pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați, Comisiei pentru sănătate și familie.

Stadiu actual: în procedură la comisii³⁶.

2019 -Proiectul de Lege privind protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală - PLX 593/2019³⁷

Inițiator: Tușa Adriana Diana - deputat PSD.

Un proiect care trebuie analizat distinct, deși nu se înscrie propriu-zis în logica parteneriatului civil ca instituție juridică autonomă, este Proiectul de Lege privind protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală, identificat în circuitul parlamentar ca L456/2019 la Senat și ca PL-x nr. 593/2019 la Camera Deputaților. Potrivit datelor disponibile în sursele parlamentare secundare care agregă fișa de parcurs, proiectul a fost inițiat de Adriana Diana Tușa, a fost adoptat tacit de Senat la 21 octombrie 2019 ca urmare a depășirii termenului constituțional, a ajuns la Camera Deputaților și a primit ulterior un punct de vedere negativ al Guvernului la 10 iulie 2020; în evidențele publice disponibile apare ulterior ca fiind încă „în lucru”, ceea ce face ca stadiul său final să fie dificil de urmărit

36 PL-x nr. 153/2019 – Propunere legislativă pentru parteneriat civil, Disponibil online la https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=17751.

37 PLX 593/2019- Propunere legislativă privind protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală, Disponibil online la https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L456&an_cls=2019.

doar din documentele parlamentare disponibile publicului.

Spre deosebire de proiectele de parteneriat civil analizate anterior, această inițiativă nu creează o formă de recunoaștere juridică formală a relației și nu instituie un statut juridic clar al partenerilor. Articolul 1 definește „uniunea consensuală” ca situația persoanelor care conviețuiesc în scopul stabilirii de relații specifice celor de familie, fără a încheia căsătoria, iar articolul 2 prevede că existența acesteia poate fi dovedită în fața instanței prin orice mijloc de probă. Proiectul nu instituie o procedură de înregistrare la starea civilă, la notar sau în fața unei alte autorități care să producă, prin ea însăși, efecte juridice generale.

Această opțiune normativă este esențială pentru evaluarea critică a proiectului. În loc să creeze o instituție juridică de recunoaștere, el păstrează relația în zona faptului social și permite partenerilor doar să își construiască protecția juridică prin instrumente dispersate. Articolul 3 prevede că persoanele aflate în uniune consensuală pot încheia între ele orice act sau contract civil și pot dispune una în favoarea celeilalte prin testament. Articolele 4–8 reglementează, în mod limitat, chestiuni patrimoniale precum prezumția de comunitate pentru anumite bunuri mobile, posibilitatea înscrierii împreună în acte de dobândire, contractarea de datorii în comun, încheierea de convenții patrimoniale autentice și partajul bunurilor. Articolul 11 prevede efecte în materia continuării închirierii locuinței, iar articolul 12 permite exercitarea unor prerogative privind drepturile pacientului numai pe baza unei împuterniciri autentificate notarial sau a unei declarații prealabile înregistrate la unitatea sanitară.

Prin urmare, proiectul nu recunoaște viața de familie ca atare, ci obligă partenerii să recurgă la o succesiune de acte juridice separate pentru fiecare domeniu în care doresc protecție: convenții patrimoniale pentru bunuri, contracte pentru raporturi economice, testament pentru succesiune, procură sau declarație prealabilă pentru reprezentare medicală. O astfel de soluție transferă integral asupra persoanelor aflate în uniune consensuală costul birocratic și financiar al protecției juridice și transformă recunoașterea într-o corvoadă administrativă permanentă. În locul unui regim juridic unitar, comparabil cu cel propus de proiectele de parteneriat civil, rezultă o protecție fragmentară, condiționată de diligența individuală, de accesul la servicii notariale și de capacitatea de anticipare a tuturor situațiilor juridice relevante.

Din această perspectivă, proiectul poate fi citit ca un exemplu negativ de pseudo-recunoaștere. Deși aparent oferă un cadru de protecție, el refuză în realitate să trateze relația ca raport juridic demn de recunoaștere publică și instituțională. Mai mult, pentru familiile formate din persoane de același sex, o asemenea soluție are un efect discriminatoriu: statul nu le acordă un statut juridic direct și accesibil, ci le împinge spre o combinație de soluții contractuale individuale, inaccesibile în practică pentru multe persoane și incapabile să producă aceeași coerență juridică precum o instituție de stare civilă sau o formă de parteneriat înregistrat. În acest sens, proiectul mimează protecția fără a o oferi efectiv.

În comparație cu celelalte inițiative legislative analizate, care urmăreau instituirea unei forme juridice distincte de căsătorie, cu efecte generale și recognoscibile față de autorități și terți, proiectul privind uniunea consensuală reprezintă un regres conceptual.

El nu corectează vulnerabilitatea juridică a partenerilor, ci o gestionează prin soluții punctuale și incomplete. Tocmai de aceea, includerea sa în analiza de ansamblu este utilă: nu ca model de reglementare acceptabilă, ci ca exemplu al modului în care legiuitorul poate simula o intervenție protectivă fără a răspunde efectiv exigențelor rezultate din dreptul la viață privată și de familie.

5. Concluzii

Analiza inițiativelor legislative privind parteneriatul civil depuse în Parlamentul României între 2008 și 2019 arată că problema recunoașterii juridice a familiilor formate din persoane de același sex nu a fost absentă de pe agenda legislativă, ci dimpotrivă, a fost formulată în mod repetat, în forme juridice diferite, de către inițiatori provenind din partide și grupuri parlamentare diverse. De la prima inițiativă anunțată de Péter Eckstein-Kovács în 2008 până la proiectele depuse în 2019, au existat multiple încercări de a crea o formă minimă de protecție juridică pentru relațiile de cuplu care există în fapt, dar care nu beneficiază de recunoaștere legală în dreptul românesc. Cu alte cuvinte, în tot acest interval a existat nu doar o problemă socială reală, ci și o succesiune de soluții legislative posibile.

Examinarea conținutului acestor proiecte arată că acestea au urmărit instituirea unei forme juridice distincte de protecție a vieții de familie, mai limitate decât căsătoria, destinată să ofere partenerilor (de sex diferit și de același sex) un nucleu de drepturi și obligații în materii precum succesiunea, protecția socială, asigurările de sănătate, dreptul de a continua contractul de închiriere, statutul de aparținător, pensia de urmaș, întreținerea reciprocă, protecția împotriva violenței domestice sau recunoașterea în contextul liberei circulații. De asemenea, compararea proiectelor evidențiază că, deși acestea diferă în ceea ce privește mecanismul formal de încheiere: la notar, în fața ofițerului de stare civilă, a registratorului sau, în cazul parteneriatului informal, prin constatare judecătorească, toate urmăresc aceeași finalitate: acordarea unei forme minimale de protecție juridică unei vieți de familie deja existente în plan social. Implicațiile juridice și birocratice pentru fiecare mecanism de contractare a parteneriatului civil nu fac obiectul acestui articol, însă merită acordată o atenție separată.

Un element deosebit de important pentru înțelegerea dezbaterii românești este faptul că niciunul dintre proiectele analizate nu a urmărit introducerea adopției de copii de către cuplurile de același sex. Dimpotrivă, singurul proiect care a tratat în mod expres această temă a exclus-o explicit. Prin urmare, teza potrivit căreia reglementarea parteneriatului civil ar fi constituit o cale indirectă de modificare a regimului adopției nu este susținută de conținutul concret al inițiativelor legislative depuse. Această constatare este esențială, deoarece arată că opoziția față de proiectele de parteneriat civil nu poate fi justificată prin conținutul lor normativ real, ci trebuie înțeleasă mai degrabă în cheia unui refuz politic mai general de a recunoaște juridic familiile formate din persoane de același sex.

În paralel cu succesiunea acestor inițiative legislative românești, cadrul juridic european și constituțional s-a dezvoltat în mod semnificativ. Jurisprudența Curții

Europene a Drepturilor Omului, de la Schalk și Kopf la Oliari și Fedotova, a consolidat în mod progresiv ideea că relațiile stabile dintre persoane de același sex intră în sfera protecției dreptului la viață de familie și că statele au obligația pozitivă de a asigura o formă de recunoaștere juridică și protecție efectivă. În planul dreptului Uniunii Europene, cauza Coman-Hamilton a arătat că România nu poate ignora efectele juridice ale relațiilor de familie dintre persoane de același sex cel puțin în materia liberei circulații. În plan intern, Decizia Curții Constituționale nr. 534/2018 a consacrat explicit faptul că relațiile dintre persoane de același sex se circumscriu noțiunii de viață de familie protejate de Constituție. Astfel, în timp ce legiuitorul a rămas blocat, standardele juridice externe și interne au devenit tot mai clare.

Prin urmare, concluzia care se desprinde din această analiză este că absența unei reglementări privind parteneriatul civil în România nu se explică prin lipsa unor modele legislative, prin inexistența unor propuneri juridice coerente sau prin incertitudine normativă la nivel european. Dimpotrivă, proiectele au existat, au fost repetate, au fost suficient de diverse și de flexibile pentru a permite adoptarea unei forme de protecție juridică minimale, iar jurisprudența relevantă a devenit, în timp, din ce în ce mai fermă. Ceea ce lipsește nu este, așadar, soluția juridică, ci voința politică de a o transforma în drept pozitiv.

Persistența avizelor negative ale Guvernului, rapoartele de respingere formulate de comisia și blocarea repetată a inițiativelor legislative indică un tipar instituțional de refuz care depășește logica unei simple opțiuni de politică legislativă. În măsura în care statul român continuă să ignore atât realitățile sociale, cât și standardele juridice rezultate din dreptul european și din propria jurisprudență constituțională, această inacțiune produce efecte directe asupra exercițiului dreptului la viață privată și de familie al persoanelor vizate. În acest sens, problema parteneriatului civil nu mai poate fi tratată ca o chestiune marginală sau facultativă, ci ca un test relevant pentru modul în care România înțelege să respecte statul de drept, obligațiile sale europene și exigențele drepturilor omului.

În contextul unui consens european emergent privind protecția juridică a acestor relații și al obligațiilor rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, absența unei astfel de reglementări plasează România într-o poziție divergentă față de evoluțiile dreptului european. Adoptarea unei forme de recunoaștere juridică a acestor relații, fie prin introducerea parteneriatului civil, fie prin extinderea protecției instituției căsătoriei și pentru familiile formate din persoane de același sex, reprezintă nu doar o opțiune legislativă, ci o consecință logică a obligațiilor statului român în materia drepturilor fundamentale.